

Wspólne podejście na rzecz bezpiecznych szkół (Safe Schools Common Approach, SSCA)

"One Step Ahead" - Replicable Models for Preventing Sexual
Violence against School-Age Children in Poland.

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Dane liczbowe:

- 1 na 5 dzieci w Europie doświadcza przemocy seksualnej.
- W Polsce 34% dzieci (ponad 2 miliony) doświadczyło przemocy seksualnej – dziewczęta częściej niż chłopcy.
- Najczęstsze ofiary to dzieci w młodszych klasach szkoły podstawowej.
- 1/3 dzieci nigdy nie ujawnia przemocy – z powodu wstydu, lęku, nieświadomości lub braku zaufania.
- Brakuje danych o przemocy wobec dzieci z doświadczeniem migracji, np. dzieci uchodźczych z Ukrainy, choć wiadomo, że są szczególnie narażone.
- Dzieci z niepełnosprawnościami intelektualnymi lub rozwojowymi – nawet 68% dziewcząt i 30% chłopców może doświadczać przemocy seksualnej.

Źródło: NIEBIESKA KARTA

Zasady i Założenia Whole School Approach

1. Model Socjoeologiczny
2. Filary Safe Schools Common Approach (SSCA)
3. Prawa dziecka
4. Partycypacja
5. 6 Zasad Safe Schools Common Approach (SSCA)
6. 4 składowe Safe Schools Common Approach (SSCA)
7. Budowanie przyjaznej atmosfery

Model Socjoekologiczny

Model Socjoekologiczny

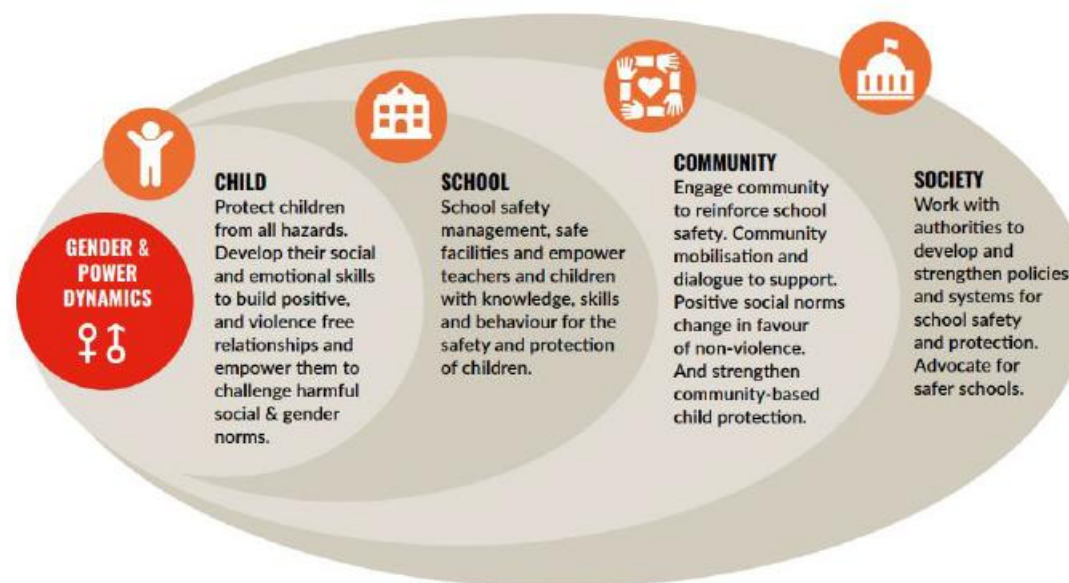

Figure 1 Socio-Ecological Framework

**Save the
Children**

FILARY Safe Schools Common Approach (SSCA) czyli Wspólne podejście na rzecz bezpiecznych szkół

1. Whole School Approach – wspólna odpowiedzialność całej społeczności szkolnej.
2. Child Safeguarding – polityki i praktyki ochrony dzieci
3. Meaningful Child Participation – autentyczny udział dzieci w decyzjach.
4. Social & emotional learning (SEL) & Psychosocial Support (PSS) – edukacja społeczno-emocjonalna i wsparcie psychospołeczne.
5. Accountability & Systems Strengthening – odpowiedzialność instytucji i systemów oraz ich wzmacnianie.

Prawa dziecka

Najważniejszym dokumentem dotyczącym praw dziecka jest Konwencja o prawach dziecka uchwalona w 1989 roku przez Zgromadzenie Ogólne Organizacji Narodów Zjednoczonych i ratyfikowana przez Polskę w 1991 roku.

Każde dziecko ma prawo do ochrony przed przemocą, wysłuchania jego głosu oraz dorastania w bezpiecznym środowisku.

Najważniejsze prawa:

- prawo do ochrony przed krzywdzeniem
- prawo do informacji i edukacji
- prawo do uczestnictwa i wyrażania opinii
- prawo do rozwoju w bezpiecznym środowisku

<https://brpd.gov.pl/2025/07/13/konwencja-o-prawach-dzieck/>

Partycypacja

Dzieci mają prawo do wyrażania swoich opinii we wszystkich sprawach, które ich dotyczą, a ich głos powinien być odpowiednio uwzględniany stosownie do wieku i dojrzałości. Partycypacja wzmacnia poczucie sprawczości, odpowiedzialności i bezpieczeństwa oraz pozwala tworzyć rozwiązania lepiej odpowiadające potrzebom dzieci

Dlaczego partycypacja dzieci jest ważna?

- Dzieci są ekspertami od własnych doświadczeń.
- Pomagają identyfikować zagrożenia i potrzeby związane z bezpieczeństwem.
- Wnoszą perspektywę, której dorośli często nie dostrzegają.
- Współtworzą skuteczniejsze i bardziej przyjazne rozwiązania.
- Budują kulturę wzajemnego szacunku i odpowiedzialności.

Nic o dzieciach bez dzieci.

Podstawowe zasady Safe Schools Common Approach (SSCA)

- Bezpieczeństwo – Do no harm
- Adresowanie wszystkich zagrożeń
- Wszystkie ręce na pokład
- Wzmacniamy i angażujemy wszystkie dzieci
- Łączymy zasady z praktyką
- Adresujemy szkodliwe zasady społeczne i normy dot. płci

4 Składowe Systemu Safe Schools Common Approach (SSCA)

POLITYKI I ZASADY
kontekst lokalny, normy,
przepisy, procedury,
zwyczaje

ZARZĄDZANIE SZKOŁĄ
uczestnictwo szkoły w
planowaniu bezpieczeństwa
(np. komisje, regulaminy)

**INFRASTRUKTURA
SZKOLNA**
budynki, wyposażenie i ich
adaptacja pod kątem
bezpieczeństwa

**NAUCZYCIELE I
UCZNIOWIE**
szkolenia i budowanie
kompetencji (np.
autoprotekcja, reagowanie
na zagrożenia)

Narzędziownik Safe Schools Common Approach (SSCA)

1. Lista kontaktów
2. Przegląd zagrożeń
3. Mapping programowy
4. Mapping interesariuszy
5. IGA (Initial Gap Analysis)
6. SWOT (Streangths Weaknesses Opportunities Threats Analysis)
7. Plan następnych kroków

Lista kontaktów

To narzędzie służy do zebrania i aktualizacji kontaktów do kluczowych osób i instytucji, które wspierają działania na rzecz ochrony dzieci w szkole i społeczności. Warto je regularnie aktualizować i udostępniać zespołowi CSWG.

Lista kontaktów

To narzędzie służy do zebrania i aktualizacji kontaktów do kluczowych osób i instytucji, które wspierają działania na rzecz ochrony dzieci w szkole i społeczności. Warto je regularnie aktualizować i udostępniać zespołowi CSWG.

Nazwa osoby / instytucji	Rola / funkcja	Numer telefonu	Adres e-mail	Uwagi (np. dostępność, zakres wsparcia)

Przegląd zagrożeń

Niniejsza tabela służy do identyfikacji potencjalnych zagrożeń wpływających na bezpieczeństwo dzieci w szkole i jej otoczeniu. Ułatwia analizę ryzyka oraz określenie skutków i częstości występowania danego zagrożenia.

Przegląd zagrożeń (Hazard Overview)

Niniejsza tabela służy do identyfikacji potencjalnych zagrożeń wpływających na bezpieczeństwo dzieci w szkole i jej otoczeniu. Ułatwia analizę ryzyka oraz określenie skutków i częstości występowania danego zagrożenia.

Rodzaj zagrożenia	Krótki opis	Jakie dzieci są najbardziej narażone?	Jak często występuje to zagrożenie?	Jakie może mieć skutki dla dzieci?

Mapping programowy

To narzędzie pomaga szkołom zidentyfikować, które elementy programu są już wdrażane w szkole, które wymagają wzmocnienia, oraz jak zaplanować konkretne działania wdrożeniowe.

Mapping programowy

To narzędzie pomaga zespołowi mobilnemu i CSWG zidentyfikować, które elementy programu są już wdrażane w szkole, które wymagają wzmocnienia, oraz jak zaplanować konkretne działania wdrożeniowe.

Element programu / obszar	Czy obecny w szkole? (tak/nie/częściowo)	Opis aktualnego stanu	Kroki potrzebne do wdrożenia lub wzmocnienia	Odpowiedzialna osoba / zespół
Polityka ochrony dzieci (Child Safeguarding Policy)				
Dzieci uczestniczące w podejmowaniu decyzji (Children's Clubs / partycypacja)				
Zespół CSWG powołany i aktywny				
Mapping zagrożeń i bezpieczne środowisko szkolne				
Współpraca z rodzicami i lokalną społecznością				
Materiały edukacyjne nt. ciała, granic i prywatności				
Szkolenia dla personelu szkolnego				
Kanały informacji zwrotnej i monitorowania				

Mapping Interesariuszy

To narzędzie pomaga szkołom zidentyfikować kluczowe osoby, grupy i instytucje, które mają wpływ na bezpieczeństwo dzieci w szkole i mogą wspierać działania w ramach podejścia Whole School Approach. Tabela pomaga przeanalizować rolę, wpływ i możliwości współpracy z każdym interesariuszem.

Mapping Interesariuszy

Zadaniem zespołu jest zidentyfikowanie kluczowych osób, grup i instytucji, które mają wpływ na bezpieczeństwo dzieci w szkole i mogą wspierać działania w ramach podejścia Whole School Approach. Tabela pomaga przeanalizować rolę, wpływ i możliwości współpracy z każdym interesariuszem.

Interesariusz / instytucja	Rola / znaczenie dla szkoły	Stopień wpływu na bezpieczeństwo dzieci	Jakie relacje już istnieją?	Jak możemy rozwijać współpracę?

Formularz: Analiza IGA (Initial Gap Analysis)

Narzędzie pomaga przeanalizować w jakiej sytuacji zespoły mobilne zaczynają implementację programu, porównać sytuację zastaną z celami i na tej podstawie zacząć planować działania „różnica między tym gdzie jesteśmy, a tym gdzie chcemy być”.

Formularz: Analiza IGA (Initial Gap Analysis) –

Narzędzie pomaga przeanalizować w jakiej sytuacji zespoły mobilne zaczynają implementację programu, porównać sytuację zastaną z celami i na tej podstawie zacząć planować działania „różnica między tym gdzie jesteśmy, a tym gdzie chcemy być”.

CZĘŚĆ I: Analiza sytuacji zastanej

1. Kontekst szkoły

- Jakie są aktualne działania szkoły w zakresie ochrony dzieci?
- Czy szkoła posiada politykę ochrony dzieci?
- Kto w szkole odpowiada za ochronę dzieci i jak realizuje tę odpowiedzialność?

2. Udział dzieci

- W jaki sposób dzieci uczestniczą w życiu szkoły i podejmowaniu decyzji?
- Czy dzieci mają bezpieczne przestrzenie do wyrażania swoich opinii?
- Czy dzieci czują się wysłuchane i traktowane poważnie przez dorosłych?

3. Rodzice i społeczność

- W jaki sposób rodzice są zaangażowani w działania szkoły?
- Czy szkoła współpracuje z lokalnymi instytucjami i organizacjami?
- Jakie mechanizmy komunikacji istnieją między szkołą a społecznością?

4. Bezpieczne środowisko

- Czy szkoła identyfikuje potencjalne zagrożenia dla dzieci?
- Jakie procedury obowiązują w przypadku incydentów związanych z bezpieczeństwem?
- Czy środowisko fizyczne i emocjonalne w szkole wspiera dobrostan dzieci?

5. Systemowe podejście

- Czy działania ochronne są zintegrowane z innymi działaniami szkoły?
- Jakie formy współpracy istnieją między pracownikami szkoły w obszarze ochrony dzieci?
- Jakie przeszkody utrudniają skuteczne wdrażanie zasad ochrony dzieci?

CZĘŚĆ II: Wizja i planowanie

1. Marzenia i wizje

- Jak chcemy, aby nasza szkoła wyglądała za 1–2 lata w zakresie bezpieczeństwa i ochrony dzieci?
- Jakie wartości chcemy promować w społeczności szkolnej?
- Jaką rolę mają pełnić dzieci, nauczyciele i rodzice w tworzeniu bezpiecznej szkoły?

2. Planowanie działań

- Jakie konkretne działania możemy wdrożyć w ciągu najbliższych 6–12 miesięcy?
- Jakie zasoby już mamy, a jakich potrzebujemy?
- Kto może wspierać naszą szkołę w realizacji działań ochronnych?

3. Monitorowanie i refleksja

- Jak będziemy mierzyć postępy i oceniać, co działa?
- W jaki sposób dzieci będą zaangażowane w monitorowanie działań?
- Jak będziemy świętować sukcesy i uczyć się na błędach?

Analiza SWOT (Streangts Weaknesses Opportunities and Threats)

Niniejsza tabela służy do identyfikacji mocnych i słabych stron szkoły oraz szans i zagrożeń związanych z wdrażaniem zasad ochrony dzieci.

Analiza SWOT (Streangts Weaknesses Opportunities and Threats)
Zidentyfikuj mocne i słabe strony szkoły oraz szanse i zagrożenia związane z wdrażaniem zasad ochrony dzieci.

MOCNE STRONY (Strengths)	SŁABE STRONY (Weaknesses)
SZANSE (Opportunities)	ZAGROŻENIA (Threats)

Plan następnych kroków

W oparciu o analizę potrzeb i zagrożeń niniejsza tabela pomaga szkołom zaplanować konkretne działania, które może wdrożyć w najbliższym czasie oraz pomaga ustalić odpowiedzialności i terminy realizacji.

Przykładowy plan działań – Następne kroki

W oparciu o analizę potrzeb i zagrożeń, zaplanuj konkretne działania, które szkoła może wdrożyć w najbliższym czasie. Ustal odpowiedzialności i terminy realizacji.

Działanie	Kto jest odpowiedzialny?	Do kiedy?	Potrzebne zasoby / wsparcie

Załączniki:

1. Lista kontaktów
2. Przegląd zagrożeń
3. Mapping programowy
4. Mapping interesariuszy
5. IGA (Initial Gap Analysis)
6. SWOT (Strengths Weaknesses Opportunities Threats Analysis)
7. Plan następnych kroków
8. Partycypacja tabeli – analiza i planowanie

Materiał został opracowany między innymi na podstawie materiałów szkoleniowych wykorzystanych podczas szkolenia „Whole School Approach”, przeprowadzonego przez Save the Children Poland w 2025 r. dla Zespołów Mobilnych w ramach projektu "One Step Ahead" - Replicable Models for Preventing Sexual Violence against School-Age Children in Poland., współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej.

**Dofinansowane przez
Unię Europejską**

*Współfinansowano ze środków Unii Europejskiej.
Wyrażone poglądy i opinie są wyłącznie poglądami autora
i nie muszą odzwierciedlać stanowiska Unii Europejskiej.
Unia Europejska nie ponosi za nie odpowiedzialności.*

Lista kontaktów

To narzędzie służy do zebrania i aktualizacji kontaktów do kluczowych osób i instytucji, które wspierają działania na rzecz ochrony dzieci w szkole i społeczności. Warto je regularnie aktualizować i udostępniać zespołowi CSWG.

[illegible]

Przegląd zagrożeń (Hazard Overview)

Niniejsza tabela służy do identyfikacji potencjalnych zagrożeń wpływających na bezpieczeństwo dzieci w szkole i jej otoczeniu. Ułatwia analizę ryzyka oraz określenie skutków i częstości występowania danego zagrożenia.

[illegible]

Mapping programowy

To narzędzie pomaga zespołowi mobilnemu i CSWG zidentyfikować, które elementy programu są już wdrażane w szkole, które wymagają wzmocnienia, oraz jak zaplanować konkretne działania wdrożeniowe.

Element programu / obszar	Czy obecny w szkole? (tak/nie/częściowo)	Opis aktualnego stanu	Kroki potrzebne do wdrożenia lub wzmocnienia	Odpowiedzialna osoba / zespół
Polityka ochrony dzieci (Child Safeguarding Policy)				
Dzieci uczestniczące w podejmowaniu decyzji (Children's Clubs / partycypacja)				
Zespół CSWG powołany i aktywny				
Mapping zagrożeń i bezpieczne środowisko szkolne				
Współpraca z rodzicami i lokalną społecznością				
Materiały edukacyjne nt. ciała, granic i prywatności				
Szkolenia dla personelu szkolnego				
Kanały informacji zwrotnej i monitorowania				

Mapping Interesariuszy

Zadaniem zespołu jest zidentyfikowanie kluczowych osób, grup i instytucji, które mają wpływ na bezpieczeństwo dzieci w szkole i mogą wspierać działania w ramach podejścia Whole School Approach. Tabela pomaga przeanalizować rolę, wpływ i możliwości współpracy z każdym interesariuszem.

[illegible]

Formularz: Analiza IGA (Initial Gap Analysis) –

Narzędzie pomaga przeanalizować w jakiej sytuacji zespoły mobilne zaczynają implementację programu, porównać sytuację zastaną z celami i na tej podstawie zacząć planować działania „różnica między tym gdzie jesteśmy, a tym gdzie chcemy być”.

CZĘŚĆ I: Analiza sytuacji zastanej

1. Kontekst szkoły

- Jakie są aktualne działania szkoły w zakresie ochrony dzieci?
- Czy szkoła posiada politykę ochrony dzieci?
- Kto w szkole odpowiada za ochronę dzieci i jak realizuje tę odpowiedzialność?

2. Udział dzieci

- W jaki sposób dzieci uczestniczą w życiu szkoły i podejmowaniu decyzji?
- Czy dzieci mają bezpieczne przestrzenie do wyrażania swoich opinii?
- Czy dzieci czują się wysłuchane i traktowane poważnie przez dorosłych?

3. Rodzice i społeczność

- W jaki sposób rodzice są zaangażowani w działania szkoły?
- Czy szkoła współpracuje z lokalnymi instytucjami i organizacjami?
- Jakie mechanizmy komunikacji istnieją między szkołą a społecznością?

4. Bezpieczne środowisko

- Czy szkoła identyfikuje potencjalne zagrożenia dla dzieci?
- Jakie procedury obowiązują w przypadku incydentów związanych z bezpieczeństwem?
- Czy środowisko fizyczne i emocjonalne w szkole wspiera dobrostan dzieci?

5. Systemowe podejście

- Czy działania ochronne są zintegrowane z innymi działaniami szkoły?
- Jakie formy współpracy istnieją między pracownikami szkoły w obszarze ochrony dzieci?
- Jakie przeszkody utrudniają skuteczne wdrażanie zasad ochrony dzieci?

CZĘŚĆ II: Wizja i planowanie

1. Marzenia i wizje

- Jak chcemy, aby nasza szkoła wyglądała za 1–2 lata w zakresie bezpieczeństwa i ochrony dzieci?
- Jakie wartości chcemy promować w społeczności szkolnej?

- Jaką rolę mają pełnić dzieci, nauczyciele i rodzice w tworzeniu bezpiecznej szkoły?

2. Planowanie działań

- Jakie konkretne działania możemy wdrożyć w ciągu najbliższych 6–12 miesięcy?
- Jakie zasoby już mamy, a jakich potrzebujemy?
- Kto może wspierać naszą szkołę w realizacji działań ochronnych?

3. Monitorowanie i refleksja

- Jak będziemy mierzyć postępy i oceniać, co działa?
- W jaki sposób dzieci będą zaangażowane w monitorowanie działań?
- Jak będziemy świętować sukcesy i uczyć się na błędach?

Analiza SWOT (Strengths Weaknesses Opportunities and Threats)

Zidentyfikuj mocne i słabe strony szkoły oraz szanse i zagrożenia związane z wdrażaniem zasad ochrony dzieci.

MOCNE STRONY (Strengths)	SŁABE STRONY (Weaknesses)
SZANSE (Opportunities)	ZAGROŻENIA (Threats)

Przykładowy plan działań – Następne kroki

W oparciu o analizę potrzeb i zagrożeń, zaplanuj konkretne działania, które szkoła może wdrożyć w najbliższym czasie. Ustal odpowiedzialności i terminy realizacji.

[illegible]

Matryca przedstawia stopnie uczestnictwa dzieci jako pewne spektrum, biegnące od „bycia informowanym” do „kierowania procesem rzecznictwa”. Na różnych etapach procesu rzecznictwa odpowiednie będą różne stopnie uczestnictwa. Zawsze należy na pierwszym miejscu stawiać najlepszy interes dzieci i brać pod uwagę potencjalne skutki ich zaangażowania, zwłaszcza w przypadku zaangażowania w rzecznictwo o charakterze publicznym.

	Dzieci i młodzież są informowani:	Dzieci i młodzież są pytani o zdanie:	Dzieci i młodzież wnoszą własny wkład:	Dzieci i młodzież są równorzędnymi partnerami:	Dzieci i młodzież odgrywają wiodącą rolę:
Planowanie	Młodzi ludzie są informowani o planach w zakresie rzecznictwa	Ich opinie są uwzględniane w planach rzecznictwa	Pomagają zbierać informacje	Mają znaczący wpływ na decyzje podejmowane na etapie planowania, np. określanie tego, kiedy, gdzie i w jaki sposób powinny odbywać się działania rzecznicze	Określają kwestie objęte rzecznictwem i mają znaczący i decydujący wpływ na działania podejmowane na etapie planowania
Wdrożenie	Młodzi ludzie są informowani o postępach we wdrażaniu poszczególnych kroków	Ich opinie są uwzględniane, na przykład w materiałach dotyczących działalności rzeczniczej	Biorą udział w procesie wdrażania, np. przygotowują materiały, uczestniczą w spotkaniach itp.	Pełnią partnerską rolę w rzecznictwie, w tym także są odpowiedzialne za podejmowanie decyzji	Są liderami działań rzeczniczych przy wsparciu dorosłych
Monitorowanie	Młodzi ludzie są informowani o tym, jak funkcjonuje rzecznictwo	Są pytani o opinię na temat tego, jak funkcjonuje rzecznictwo	Pomagają zbierać informacje na temat postępów rzecznictwa	Mają wpływ na przebieg procesu monitorowania	W sposób znaczący kształtują proces monitorowania, przy wsparciu ze strony dorosłych
Ocena	Młodzi ludzie są informowani o efektach rzecznictwa	Są proszeni o wyrażenie opinii na temat efektów i skutków projektu na swoje życie oraz na temat ewentualnych ulepszeń	Pomagają zbierać informacje na temat skuteczności rzecznictwa	Są zaangażowani w analizę i wyciąganie wniosków na temat skuteczności działań	W znacznym stopniu kształtują cały proces oceny

Przy planowaniu i promowaniu aktywnego, znaczącego i etycznego uczestnictwa można skorzystać z poniższej tabeli:

Pytanie	Odpowiedź	Jakie działania należy podjąć i kto będzie ich liderem
W jaki sposób dzieci i młodzież wpłyną na plany dotyczące rzecznictwa?		
W jaki sposób można zaangażować dzieci i młodzież w cały proces?		
W jaki sposób można zapewnić, aby udział dzieci i młodzieży był bezpieczny, wartościowy i etyczny?		
Czy istnieje potrzeba szkoleń lub działań wprowadzających, aby grupy docelowe i inne zainteresowane strony mogły docenić udział młodych ludzi?		
Jakie zasoby są potrzebne, aby zadbać o to, że kluczowe informacje będą przekazywane w sposób innowacyjny i przyjazny dla dzieci i młodzieży?		